ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce: **I. H.**, zastoupený JUDr. Ladislavem Kolačkovským, advokátem se sídlem Opletalova 4, Praha 1, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 20. 8. 2014, č. j. X, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 4. 2018, č. j. 2 Ad 37/2014 – 109,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobci byl rozhodnutím žalované ze dne 18. 11. 2011 přiznán starobní důchod ve výši 9184 Kč měsíčně na základě osobního vyměřovacího základu zjištěného za období let 1986 až 2010. Rozhodnutím ze dne 1. 10. 2012 žalovaná výši přiznaného starobního důchodu snížila na částku 8360 Kč měsíčně s odůvodněním, že dodatečným šetřením bylo zjištěno, že žalobce nebyl zaměstnavatelem od 16. 8. 1996 do 31. 3. 2001 přihlášen k pojištění. Zaměstnavatel byl veden v registru zaměstnavatelů pouze v období od 20. 4. 1996 do 13. 11. 1997 a žalobcem předložené opisy výplatních pásek vzbuzovaly pochybnosti o jejich věrohodnosti. Námitky žalobce proti tomuto rozhodnutí byly zamítnuty pro opožděnost.

[2] Žalobce poté podal žádost o zvýšení starobního důchodu, které žalovaná nevyhověla. Žalobcovy námitky proti prvostupňovému rozhodnutí žalovaná (její ústředí)

následně v záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) zamítla, jelikož se žalobci nepodařilo dostatečně prokázat, že období od 16. 8. 1996 do 31. 3. 2001 lze v jeho prospěch zhodnotit jako dobu pojištění z titulu zaměstnání u společnosti SAMSONEX, spol. s. r. o. (dále jen „SAMSONEX“).

[3] Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) rozsudkem ze dne 11. 5. 2016, č. j. 2 Ad 37/2014 - 43 zrušil napadené rozhodnutí a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

[4] Proti rozsudku brojila žalovaná kasační stížností, v níž namítala nesprávné právní posouzení a nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu. Podle žalované se dobu trvání pracovního poměru žalobce u SAMSONEX nepodařilo dostatečně prokázat a není možné ji zároveň považovat za dobu pojištění. Žalovaná namítala, že nebylo prokázáno, zda žalobce fakticky v dané době práci vykonával. Městský soud se s těmito nejasnostmi ve svém rozsudku nevypořádal.

[5] O kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 30. 9. 2016, č. j. 2 Ads 202/2016 - 30, rozhodl tak, že jí vyhověl a rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Městský soud následně rozsudkem označeným v záhlaví zamítl žalobu žalobce. V odůvodnění uvedl, že optikou právního názoru vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu znovu posoudil námitky žalobce a dospěl k závěru, že nejsou důvodné. Městský soud přehodnotil svůj dřívější závěr ve smyslu citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu tak, že se nepodařilo odstranit existující rozpory mezi důkazy předloženými žalobcem a skutečnostmi zjištěnými správními orgány, a to i přesto, že se žalovaná pokusila učinit vše ke zjištění skutkového stavu, o němž by nebyly důvodné pochybnosti. V důsledku tak nebylo možné dostatečně prokázat faktický výkon práce žalobce v dotčeném období, a není proto splněna podmínka jeho účasti na nemocenském pojištění, tj. ani na důchodovém pojištění. V souladu s rozsudkem Nejvyššího správního soudu městský soud došel k závěru, že administrativní pochybení zaměstnavatele sice nemohou být ve smyslu § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění přičítána žalobci, ale to pouze ve vztahu k povinnosti zaměstnavatele odvádět pojistné, nikoliv v případě dokazování skutečného výkonu práce. Městský soud na návrh žalobce doplnil dokazování výslechem svědka JUDr. J. S., který ve své výpovědi znovu potvrdil dosud známé skutečnosti týkající se pracovního poměru žalobce, které již vyplývaly ze žalobcem doložených listinných důkazů. Rozpory mezi důkazy předloženými žalobcem a zjištěními správních orgánů se dle městského soudu výpovědí JUDr. J. S. vyjasnit nepodařilo, jelikož na většinu otázek ohledně těchto rozporů svědek vypověděl, že si nevzpomíná. JUDr. J. S. dále sdělil, že žalobce byl zmocněn k zajišťování a realizaci zakázek pro úpravy domu v Praze, přičemž v rámci stavební činnosti společnosti zajišťoval dodávku materiálu, výkon a přípravu a realizaci zakázek a podepisoval příjmy plateb. Na výzvu městského soudu ze dne 24. 2. 2017 žalobce uvedl, že nemá žádné další návrhy na doplnění dokazování. Městský soud žalobu zamítl s odůvodněním, že se nepodařilo prokázat faktický výkon práce žalobcem.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření k ní

[6] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti v záhlaví označenému rozsudku městského soudu (dále „napadený rozsudek“) kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Stěžovatel ve své kasační stížnosti namítá, že závěr městského soudu, který vychází z právního názoru Nejvyššího správního soudu, je vnitřně rozporný, jelikož vyžaduje, aby stěžovatel dokazoval svůj faktický výkon práce prostřednictvím vadných důkazních prostředků generovaných zaměstnavatelem, v souvislosti s nimiž zákon ovšem stanoví, že jejich vady nelze klást zaměstnanci k tíži. Stěžovatel tak namítá, že nemůže prokázat faktický výkon práce, jelikož veškeré důkazní prostředky, jimiž pro tento účel disponuje, jsou vadné z důvodů na straně zaměstnavatele. Výklad Nejvyššího správního soudu k této právní otázce tak stěžovatel vnímá jako nezpůsobilý řešit stav věci. Mimoto stěžovatel odkazuje na výpověď a čestné prohlášení ze dne 27. 5. 2013 svědka JUDr. S. a jeho potvrzení, že stěžovatel vykonával práci v pracovním poměru. Stěžovatel namítá, že městský soud nesprávně vyhodnotil výpověď svědka, což mohlo mít vliv na rozhodnutí ve věci samé.

[8] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že projednávaná věc byla již jednou Nejvyšším správním soudem přezkoumávána a městský soud byl názorem Nejvyššího správního soudu vázán. Poukazuje na to, že ani dalším provedením důkazů výpovědí svědka se nepodařilo odstranit rozpory mezi tvrzeními stěžovatele a správních orgánů ani prokázat faktický výkon práce stěžovatelem. Souhlasí se závěrem Nejvyššího správního soudu, že nelze klást k tíži stěžovatele zaměstnavatelovo porušení povinnosti odvést pojistné. To se však nevztahuje k otázce důkazních prostředků k prokázání faktického výkonu práce. Žalovaná také uvádí, že stěžovatel je oprávněn doložit faktický výkon práce jakýmikoliv důkazními prostředky. Ty ovšem v průběhu řízení nepředložil, ani nenavrhl jejich opatření.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud se v prvé řadě musel zabývat přípustností podané kasační stížnosti, neboť jde v pořadí již o druhou kasační stížnost v této věci. Podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je kasační stížnost nepřípustná „*proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem*“. Opakovaná kasační stížnost je přípustná pouze tehdy, „*je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu*“, a v případech, kdy Nejvyšší správní soud zrušil rozhodnutí soudu pro procesní pochybení, nedostatečně zjištěný skutkový stav, anebo nepřezkoumatelnost (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 22. 3. 2011, č. j. 1 As 79/2009 - 165, publ. pod č. 2365/2011 Sb. NSS). Je tomu tak proto, „*aby se Nejvyšší správní soud nemusel znovu zabývat věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor na výklad hmotného práva závazný pro nižší soud vyslovil, a to v situaci, kdy se nižší soud tímto právním názorem řídil*“ (nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05). Vysloveným právním názorem je tudíž vázán nejen krajský soud, ale také sám Nejvyšší správní soud (usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007 - 56, publ. pod. č. 1723/2008 Sb. NSS).

[10] Vzhledem k tomu, že smyslem citovaného ustanovení je vyloučit, aby se Nejvyšší správní soud opakovaně zabýval již vyřešenou otázkou, není podstatné, zda v předchozím řízení před tímto soudem vystupoval na straně stěžovatele stejný účastník, „*poněvadž soudní řád správní ve svém ustanovení § 104 odst. 3 vychází toliko z procesní situace, kdy kasační soud v dané věci již rozhodl, rozhodnutí správního soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, přičemž správní soud ve věci opětovně meritorně rozhodl s přihlédnutím k závaznému právnímu názoru, vyslovenému ve zrušujícím rozhodnutí Nejvyššího správního*

soudu; lhostejno přitom, který účastník řízení se kasace původního rozhodnutí správního soudu domohl.“ (usnesení Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. II. ÚS 2240/13).

[11] Nejvyšší správní soud proto zkoumal, zda se nejedná o některou z výjimek z nepřípustnosti podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.

[12] Nejprve soud posuzoval námitku stěžovatele, že výklad Nejvyššího správního soudu a na něj navazující závěr v napadeném rozsudku městského soudu vnímá jako nezpůsobilý řešit jeho věc. Stěžovatel tak nenamítá, že by se v souvislosti s touto právní otázkou městský soud odchýlil od právního názoru vyjádřeného v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2016, č. j. 2 Ads 202/2016 – 30, ani že by byl napadený rozsudek městského soudu nepřezkoumatelný. Podstatou argumentace stěžovatele je naopak přímá polemika se závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu a závěry městského soudu, který bez dalšího následoval pro něj závazný právní názor, což stěžovatel nijak nerozporuje. Ohledně této námitky je kasační stížnost stěžovatele nepřípustná.

[13] Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že se Nejvyšší správní soud ve svém předchozím rozsudku již vyjádřil ke všem otázkám, které stěžovatel nyní v kasační stížnosti předestřel. Závazně konstatoval, že primárně je nutné věrohodně doložit faktický výkon práce pro posouzení, zda je splněna podmínka účasti na pojištění, a až v druhé řadě zkoumat, zda je splněna podmínka zaplacení pojistného, s níž je spojeno zákonné pravidlo, že porušení povinnosti zaměstnavatele odvést pojistné nejde k tíži zaměstnance. Vyjádřil se i k otázce, jakými důkazními prostředky je možné v řízení faktický výkon práce doložit. Z tohoto závěru přitom vyplývá, že se nemusí nutně jednat pouze o důkazní prostředky vygenerované činností zaměstnavatele. Soud se již také vyslovil k pochybnostem a nedostatečné hodnověrnosti předložených důkazních prostředků, jakož i ke konkrétním rozporům mezi tvrzeními stěžovatele a skutkovými zjištěními správních orgánů. I v případě těchto námitek se jedná o opakovanou kasační stížnost, která není přípustná.

[14] Nakonec se Nejvyšší správní soud zabýval námitkou související s tím, že městský soud po vydání zrušujícího rozsudku ze dne 30. 9. 2016, č. j. 2 Ads 202/2016 – 30, provedl na jeho návrh při jednání důkaz, a to výslechem svědka JUDr. J. S. Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je totiž opakovaná kasační stížnost přípustná, jestliže dojde ke změně skutkových nebo právních poměrů ve věci, resp. doplnění dokazování (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007 - 56 publ. pod č. 1723/2008 Sb. NSS, či usnesení ze dne 25. 5. 2009, č. j. 8 As 25/2009 - 71).

[15] Městský soud doplnil dokazování, jehož výsledkem však byl závěr, že nedošlo ke změně skutkových zjištění tak, že by bylo nutno řešit zcela jiný skutkový a právní stav. Svědek JUDr. J. S. ve své výpovědi znovu potvrdil již známé skutečnosti týkající se pracovního poměru stěžovatele. Rozpory mezi důkazy předloženými stěžovatelem a zjištěními správních orgánů se nepodařilo vyjasnit, jelikož svědek si na rozhodné skutečnosti nevzpomíná. Svědek dále ve své výpovědi dodatečně popsal náplň práce stěžovatele spočívající v zajišťování a realizaci zakázek pro úpravy domu v Praze, zejména dodávce materiálu, výkonu a přípravě a realizaci zakázek a příjmu plateb. Městský soud v napadeném rozsudku uvedl, že se dle jeho názoru ani výpovědí svědka nepodařilo odstranit rozpory ve skutkových zjištěních a faktický výkon práce stěžovatelem nebyl prokázán.

[16] Stěžovatel ve své kasační stížnosti namítá nesprávné hodnocení výpovědi svědka ze strany městského soudu, což zakládá vadu řízení. Jelikož se Nejvyšší správní soud dosud k otázce hodnocení tohoto nového důkazu neměl příležitost vyjádřit a zároveň tímto směrem míří kasační námitka, je kasační stížnost v tomto rozsahu přípustná.

[17] Rozhodnou skutečností, která musela být v řízení prokázána, aby stěžovatel uspěl, je faktický výkon práce, tak jak uvedl Nejvyšší správní soud ve svém dřívějším rozhodnutí. Nejvyšší správní soud došel k závěru, že ani popis náplně práce stěžovatele uvedený ve výpovědi svědka nikterak nedokládá, že práce byla fakticky vykonávána. Výpověď svědka pouze potvrzuje, že formálně založený pracovní poměr trval. To však vyplývalo i z dalších do té doby známých důkazů. Posoudit rozhodnou právní otázku odlišně (od závěrů předchozího rozsudku Nejvyššího správního soudu) by ovšem mohlo odůvodnit jedině skutkové zjištění o tom, že stěžovatel práci fakticky vykonával. Kromě výpovědi svědka, v níž byla sice popsána náplň práce stěžovatele, avšak řada pro věc podstatných otázek zůstala nezodpovězena, stěžovatel v řízení před městským soudem nenavrhl žádné další důkazy dokládající faktický výkon práce, i když se nabízelo např. předložení dokumentace související se zajišťováním a realizací zakázek na úpravy domu, nebo navržení výslechu osob, s nimiž při zajišťování vyjmenovaných činností přicházel do pracovního kontaktu. Doplněním dokazování nedošlo k takové změně skutkových zjištění, jež by vedla k jinému právnímu posouzení věci. Městský soud tedy provedený důkaz vyhodnotil správně, a to i v kontextu ostatních zjištěných skutečností. Námitka stěžovatele proto není důvodná.

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Nejvyšší správní soud dospěl ze shora uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[19] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaná sice ve věci úspěch měla, podle § 60 odst. 2 s. ř. s. však správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění, úrazového pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče nelze přiznat právo na náhradu řízení, na které by měla jinak nárok podle § 60 odst. 1 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. prosince 2018

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu